Konkurransetilsynet
Norwegian Competition Authority

Nærings- og handelsdepartementet
Anne Beate Saga Hammerstad
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: *Vår ref.:* 2008/643 STAB-ØIS 682.40 KJSU *Dato:* 08.10.2008

Høring - konsekvenser av gjennomføring av tjenestedirektivet i norsk rett

Konkurransetilsynet viser til Arbeids- og administrasjonsdepartementets brev av 30. juni 2008, samt høringsnotat "Konsekvenser av gjennomføring av tjenestedirektivet i norsk rett" med samme dato, tilgjengelig på Nærings- og handelsdepartementets hjemmesider.

Selv om gjennomføringen av tjenestedirektivet i norsk rett ikke får noen direkte konsekvenser for konkurranselovgivningen og praktiseringen av denne, vil Konkurransetilsynet likevel knytte noen mer generelle kommentarer til høringsbrevet og -notatet.

Tjenestesektoren står for en stor andel av BNP i Norge og EU, og det er derfor viktig at konkurransen i denne sektoren fungerer landene mellom. Handel med tjenester over landegrensene er i stor utstrekning hindret ved komplekse og detaljerte regler som er høyst varierende i de forskjellige land.

Markedenes geografiske utstrekning har økt. Mange markeder som tidligere har vært lokale, har nå blitt regionale, nasjonale og til dels internasjonale. De finansielle markedene har for eksempel utviklet seg til å bli stadig mer integrert. Denne utviklingen har i betydelig grad bedret forutsetningene ikke bare for investeringer, men også for handel med tjenester på tvers av landegrensene. Forbedret informasjons- og kommunikasjonsteknologi gir bedre informerte

Postadresse: Postboks 439 Sentrum 5805 Bergen
Besøksadresse: Olav Kyrres gate 8, Bergen H. Heyerdahls gate 1, Oslo
Telefon: +47 55 59 75 00 post@konkurransetilsynet.no
Telefaks: +47 55 59 75 99 www.konkurransetilsynet.no

forbrukere som får flere valgmuligheter. Dette fører til økt konkurranse mellom leverandørene i markedene og gjør det lettere for nye aktører å etablere seg.

Konkurransen fra utenlandske tjenesteforetak kan i mange tilfeller være et substitutt for manglende konkurranse i hjemmemarkedet og vil bidra til at forbrukerne har flere tilbydere å velge mellom. Forholdene legges bedre til rette for økt kjøp og salg av tjenester over landegrensene, noe som vil bidra til å styrke konkurransen på området. Konkurransetilsynet stilte i en tidligere høringsuttalelse til Europakommisjonens forslag til rammedirektiv for tjenester fra 11. mars 2004 seg således positiv til forslaget til nytt tjenestedirektiv.

Den utredning som Menon Business Economics har utført på oppdrag for NHD for å analysere de økonomiske konsekvenser av tjenestedirektivet, styrker Konkurransetilsynets oppfatning fra 2004, ved at utredningen viser til at økt import (av tjenester) bidrar til økt konkurranse, som igjen bidrar til effektiv bruk av samfunnets ressurser og redusert markedsmakt. Videre vil forbrukeren få tilgang til et bredere spekter av tjenester. Videre pekes det i utredningen på at økt eksport fra Norge til andre EØS-land vil sørge for at Norge bedre kan utnytte skalafordelene innen de tjenestevirksomheter der vi har komparative fortrinn.

Tilsynet pekte i samme høringsuttalelse også på betydningen av at nasjonale prosedyrer forenkles, og at de foretak som ønsker å konkurrere om tjenester i et annet land ikke blir forhindret av langvarige prosesser og vanskeligheter med å finne frem til alle de eventuelle institusjoner som utsteder autorisasjoner og lignende.

I motsetning til varer som i mange tilfeller vil bli eksportert som ett allerede godkjent produkt, vil det ved tjenester være foretak, deres ansatte, redskap og materiell som krysser landegrensene. På grunn av dette vil foretakene måtte innrette seg etter en hel rekke betingelser som kan knytte seg fra alt fra profesjonelle kvalifikasjoner, juridiske krav til foretaket, tekniske standarder på redskap og materiell til ansvarsdekninger og finansielle garantier. I tillegg vil det være krav vedrørende de ansatte, selv for korte opphold, som ofte er knyttet til nasjonale regler som kan medføre unødvendige komplikasjoner.

Grunnene til den store forskjellen mellom landene kan være mange, men det virker som det først og fremst har sitt grunnlag i manglende tillit mellom landene til kvaliteten av regelverk og kontroller utført i opprinnelseslandene. I tillegg kan det være land som ikke ønsker å forandre regelverket for derved å forhindre konkurranse fra andre land.

Tjenestedirektivet vil kunne bidra til å redusere etableringsbarrierene mellom ulike medlemsland med hensyn til etablering av tjenestevirksomhet. Blant annet forbyr direktivets artikkel 14 nr. 1 (sml. utkast til lov om tjenestevirksomhet § 10, annet ledd) diskriminering av tjenesteytere med hensyn til etableringsstat eller nasjonalitet. Tiltak som reduserer etableringsbarrierer vil bidra til å styrke konkurransen på tjenesteområdet. Konkurransetilsynet merker seg at Tjenestedirektivet

ikke i seg selv endrer noe med hensyn til forbudte krav til etablering i andre land, men direktivet vil likevel gjøre det enklere for medlemsstatene og aktørene å vite hvilke krav til tjenesteytere som ønsker å etablere seg i en annen stat som utgjør forbudte restriksjoner. Dermed vil det også være enklere å håndheve rettighetene. Direktivets klare regler, og harmoniseringen av direktivets regler i de ulike landene i EU/EØS, vil altså i seg selv medføre reduserte etableringsbarrierer ved at det rettslige terrenget blir mer forutberegnelig for de virksomheter som vurderer å tilby tjenester i en av medlemsstatene.

Konkurransetilsynet poengterte i ovennevnte høringsuttalelse til Europakommisjonens forslag til rammedirektiv for tjenester fra 11. mars 2004, viktigheten av standarder og kontroll med at disse faktisk etterfølges, slik at forbrukerne kan ha tillit til de tjenester de kjøper fra et annet land. Den siste tidens uro i finansmarkedene, og erfaringene med salg av komplekse finansielle produkter har understreket dette poenget ytterligere. For at denne prosessen skal lykkes fastholder tilsynet betydningen av at forbrukernes sikkerhet og juridiske rettigheter blir ivaretatt. De utredningene som er foretatt i denne sammenheng gir ikke grunn til bekymring i så måte, snarere vises det i høringsnotatet til at forbrukernes rettigheter til en viss grad kan anses som styrket gjennom tjenestedirektivets artikkel 19.

Med hilsen

Nicholas Sayer (e.f.)
Internasjonal koordinator

Kjell Jostein Sunnevåg
Seniorrådgiver

Kopi til:
Fornyings- og administrasjonsdepartementet Postboks 8004 0030 Oslo

Mottaker:
Nærings- og handelsdepartementet Postboks 8014 Dep 0030 Oslo